

Yerel Halk ve Suriyeli Sığınmacılar Arasında Bir Kent: Elazığ Örneği¹

A City between the Local People and the Syrian Refugees: Elazığ Example

Duygu Taş², Semiha Sultan Tekkanat³

¹“Yerel Halk ve Suriyeli Sığınmacılar Arasında Bir Kent: Elazığ Örneği” çalışması, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı'nda Necmettin Erbakan Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Semiha Sultan TEKKANAT danışmanlığında yürütülen ve Duygu TAŞ tarafından hazırlanan yayınlanmamış “Elazığ İli Örneğinde Suriyeli Sığınmacıların Sosyo-Kültürel ve Mekânsal Analizi” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²YL Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, M.M.F., Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, dygtas92@gmail.com

³Dr. Öğretim Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, M.M.F., Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, semihaeryilmaz@gmail.com

ANAHTAR KELİMELELER

Elazığ,
Göç,
Kent,
Suriyeli Sığınmacı,
Zorunlu göç

ÖZET

Göç eylemi, göç hareketinin gerçekleştiği yerleri ekonomik, sosyo-kültürel, politik vb. tüm yönleriyle derinden etkileyen bir olaydır. Son yıllarda yaşanan iç savaşlar nedeniyle gerçekleşen zorunlu göçler, göç alan ülke ve bölgelerde birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. 2011 yılında Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle 3 milyondan fazla Suriyeli sığınmacı Türkiye’ye akın etmiştir. Türkiye gibi kentsel nüfusu sürekli artan ülkelerin sosyal ve ekonomik altyapılarını henüz tamamlamayan kentlerde, sayıları hızla artan sığınmacı nüfus ile birlikte; sosyo-kültürel, mekânsal sorunlar ortaya çıkmıştır. Sığınmacıların kalıcı hale gelmeleri ile birlikte; kentlerde düşük standartlı, elverişsiz barınma alanları da artmıştır. Kent halkının azımsanmayacak ölçüde çoğunluğu; sığınmacıların kente uyum sağlamadıklarını, kentin ekonomisini ve sosyo-kültürel yapısını olumsuz yönde etkilediklerini, kent güvenliğini tehdit ettiklerini düşünmektedir. Bu olumsuz düşünce ve yargılar, sığınmacıların kentlere geçici değil kalıcı olarak yerleştiği düşüncesi ile daha da artmaktadır. Bu tutum aynı zamanda; yerel halk ile sığınmacılar arasında etkin iletişimin kurulmasını engellemekte, uyum problemini daha da artırmaktadır. Aynı kenti ve mekânı paylaşan insanlar arasında sosyo-kültürel barışın sağlanması, çözülmesi gereken bir kentsel ve bölgesel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada Elazığ yerel halkı ile yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine dayanarak elde edilen saha araştırmasının sonuçları aktarılmaktadır. Elazığ kentine yerleşerek yaşamlarını sürdüren sığınmacıların yaşam biçimleri ve kentsel mekân ile olan ilişkileri, yerel halkın gözünden değerlendirilmektedir.

KEYWORDS

*Elazığ,
Migration,
City,
Syrian refugees,
Forced migration*

ABSTRACT

The action of migration is carried out by economic, socio-cultural, political etc. it is a deeply affecting influence in all its aspects. It is an event that affects all aspects deeply. Compulsory migrations due to civil wars in recent years brought with it many problems in the countries and regions that received migration. Due to the civil war in Syria in 2011. More than 3 million Syrian refugees flocked to Turkey. In the city can not complete the social and economic infrastructure of the urban population is constantly growing countries such as Turkey, yet with increasing number of asylum population; socio-cultural, spatial problems have emerged. With the asylum seekers becoming permanent; low standardized and inadequate areas of accommodation in the cities have also increased. The great majority of the people of the city; think that asylum seekers do not adapt to the city, affect the city's economy and socio-cultural structure negatively, and threaten the security of the city. These negative thoughts and judgments are further enhanced by the idea that asylum seekers are permanently placed in cities rather than temporarily. At the same time, preventing the establishment of effective communication between local residents and asylum-seekers, further increasing the problem of compliance. The provision of socio-cultural peace among people who share the same city and place is a challenge for urban and regional problems to be resolved. In this study, the results of the field surveys obtained based on semi-structured interview technique with the local people of Elazığ are reported. The lifestyles of asylum seekers who settled in Elazığ and their lives and their relation to urban space are evaluated by the local people.

Göç; en basit tanımı ile insanların çeşitli nedenlerle gönüllü ya da zorunlu olarak gerçekleştirdiği yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır. Göç hareketi, farklı coğrafyalar arasında bireysel ya da küçük topluluklar halinde olabildiği gibi, özellikle savaş, doğal afetler gibi durumlarda kitlesel düzeyde de olabilmektedir. Göç; bireylerin ekonomik, toplumsal veya siyasal nedenlerle bireysel ya da kitlesel olarak yer değiştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır (Erder ve Tekeli, 1978'den akt., Şahin, 2001: 59). Başka bir ifadeye göre göç, birey ya da kitlenin çeşitli etkenler nedeniyle zaman ve mekânda yer değiştirmesi ile hareket kazanan ve bu hareket sonrasında etkileri devam eden bir süreç olarak tanımlanabilir (Çakır, 2011: 131). İnsanlar bir yandan daha iyi bir yaşam sürdürebilmek için teknoloji, sanayi, eğitim, sağlık vb. sektörlerin geliştiği ülkelere veya kentlere hızlı bir şekilde göç ederken, öte yandan savaşlar, doğal afetler, siyasal faktörler, etnik, dini, kültürel, güvenlik, ekonomik sebeplerle doğup büyüdüğü toprakları zorunlu olarak terk etmektedir (Açıkyıldız, Ataman ve Gökçan, 2015'den akt., Tunç, 2015: 31).

Bu kavramlara göre göç ile ilgili yapılan tanımlarda orta noktanın “yer değiştirme” ve “nüfus hareketi” olduğu görülmektedir. Göç eden kişiler hem ayrıldıkları mekânda hem de göç ettikleri mekânda birçok değişime sebep olmaktadır. Bu değişimlerin başında özellikle kentin mekânsal, kültürel ve sosyo-ekonomik yapısındaki değişimler gelmektedir (Ergün ve Tümtaş, 2016: 1349). Aynı zamanda sığınmacılar yerleştikleri mekânların sosyo-kültürel yapısından da etkilenmektedir. Böylelikle farklı kültür ve yaşam tarzlarına sahip kişiler arasında bir bağ oluşmakta ve etkileşimden dolayı kültürel bir mekân oluşmaktadır (Cengiz ve Harunoğulları, 2014: 310).

Göçler sonucunda kentlerde işsizlik, barınma, sağlık, eğitim, güvenlik gibi temel sorunlar baş gösterirken diğer yandan farklı bir kültürle karşılaşmanın yarattığı kültürel çatışmalar meydana gelmektedir. Farklı iki kültür arasındaki etkileşim ve iletişim bağının güçsüz olması kültürel çatışmaları tetikleyen önemli etkenlerdir (Bayhan, 1996'dan akt., Yenigül, 2005: 281). Farklı kültürden gelen bireyin genellikle kendi kültürünü, alışkanlıklarını göç ettiği mekânda da aynı şekilde devam ettirme eğilimi gösterdiğinden bu alışkanlıklar ve yaşam tarzı göç ettiği mekânda yanlış veya ilkel olarak algılanabilmektedir (Ügeöz, 2003'den akt., Aksoy, 2012: 298).

2011 yılında Suriye'de çıkan iç savaşla birlikte milyonlarca Suriyeli Türkiye ve kentlerine göç ederek yaşamlarını sürdürmektedir. Bu göç sürecinde göç ettikleri kentlerde ekonomik, kültürel uyum, dil, psikolojik vb. birçok sorunla karşı karşıya kalırken, aynı zamanda göç ettikleri mekân ve mekânda yaşayanları birçok yönden etkilemiştir. Bu etkenlerin başında gün geçtikçe sayısı artan sığınmacıların, kentlerin dağılımı büyümesine yol açması ve kent çeperlerinde altyapısı yetersiz, düşük standartlı, sağlık ve beslenme koşullarının yetersiz olduğu konut bölgelerini giderek arttırmaları gelmektedir. Göçlerle beraber artan hızlı nüfus barınma ihtiyacını arttırmış, maddi imkânları çok kısıtlı olan sığınmacıları kentin yoksul bölgelerine ya da düşük standartlı alanlara yerleşmeye zorlamıştır. Kentin yoksul bölgelerine yerleşen sığınmacıların kendi imkânlarıyla barınma alanları (gecekondu, çadır) oluşturması, kentin sağlıksız biçimde yayılmasına sebep olarak kentteki mekânsal ayrılmalar üzerinde de etkili olmuştur. Bu mekânsal ayrışmadaki temel etken, sığınmacıların kente yerleşirken akrabalarının bulunduğu mahalleleri tercih ederek belirli bir mekânda kümelenmeleridir. Sığınmacılar, kendi insanların yoğun olduğu mekânlarda daha rahat davranmaktadır. Sadece kendi aralarında diyalog kurup, kent sakinlerinden soyutlaşmaları, toplumdan uzaklaşma ve mekânsal önyargıyı arttırarak mekânsal ayrışmaya hız kazandırmaktadır (Aslan, 2018). Sığınmacılar, kentte yoksulluğun belirgin olduğu mahallelere yerleşerek yoksulluğun mekânsal olarak artmasına etken olmaktadır. Diğer bir etken ise göçün, göç eden nüfus ile yerleşilen mekânda yaşayanları uyum konusunda karşı karşıya getirmesi ve mekânda kültür çatışmasının yaşanmasına da neden olmasıdır.

Çalışma alanı olarak seçilen Elazığ ilinin ekonomisinin çevre illere göre daha iyi olması ve çevre illerdeki terör olayları nedeniyle göçün merkezi konumunda yerini alması ve son yıllarda Suriye'de yaşanan iç savaşla birlikte göçün farklı bir boyut olarak ortaya çıkması çalışmanın konusuna temel oluşturmaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 05.07.2018 tarihli verisine göre Elazığ ilinde kayıt altına

alınan 11.697 Suriyeli sığınmacı mevcut olup, bu sayı toplam il nüfusunun % 2' sine karşılık gelmektedir. Kayıtlı sığınmacı nüfus, genellikle kentin düşük standartlı ve altyapısı gelişmemiş kent çeperlerine yerleşerek yaşamlarını sürdürmektedir. Oran olarak bakıldığında kent nüfusuna göre çok küçük bir oran gözükse de sosyal, ekonomik ve mekânsal olarak bakıldığında kentsel mekânda hem göç eden sığınmacıları hem de göç alan bölgeyi önemli derecede etkilemektedir.

Çalışmanın amacında aynı kenti ve mekânı paylaşan insanlar arasında birçok etkenden dolayı çözülmesi güç olan sorunlara yol açan sığınmacı göçünün, kentte yarattığı etkilerin yerel halkın gözünden belirlenmesi çabası yatmaktadır. Çalışmada ağırlıklı olarak Suriye göçünün kentsel mekân ve yerel halk üzerindeki olumsuz etkileri ele alınmıştır. Elâzığ'a göç edip kalıcı olarak yerleşme düşüncesi olan sığınmacıların, kentin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını her yönüyle etkilemesi kentsel mekânda yaşayan yerel halkın sığınmacılara karşı olumsuz düşünceler içine girmesine sebep olmaktadır. Yerel halk, sığınmacıların kente uyum sağlamadıklarını, kentin ekonomisini ve sosyo-kültürel yapısını olumsuz yönde etkilediklerini, kent güvenliğini tehdit ettiklerini düşünmektedir. Bu olumsuz düşünce ve yargılar, sığınmacıların kentlere geçici değil de kalıcı olarak yerleşmesi düşüncesi ile daha da artmaktadır. Bu tutum aynı zamanda; yerel halk ile sığınmacılar arasında etkin iletişimin kurulmasını engellemekte, uyum problemini daha da arttırmaktadır. Bu düşünceler bağlamında Elâzığ iline göç ederek yaşamlarını sürdüren Suriyelilerin, yaşadıkları kentsel mekânı ve mekânda yaşayan yerel halkı nasıl etkilediğini ortaya koymak için Suriyelilerin yoğun yaşadığı bölgelerde gözlemler ve yerel halkla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yerel halkla yapılan görüşmeler sonucunda, Elâzığ kentine göç eden Suriyeli sığınmacıların yaşam biçimleri ve kentsel mekân ile olan ilişkileri, yerel halkın gözünden değerlendirilmektedir.

ÇALIŞMA KONUSU İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde göç, göç-mekân ilişkisi ve son yıllarda göçün farklı bir boyutu olan Suriye göçü ile ilgili pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda göçün ekonomik, sosyo-kültürel ve mekânsal etkileri hem Suriyeliler hem de yerel halk açısından irdelenerek farklı değerlendirmeler yapılmış ve sonuçlara varılmıştır. Örneğin;

Göregenli ve Karakuş (2014), "Göç Araştırmalarında Mekân Boyutu: Kültürel ve Mekânsal Bütünleşme" adlı çalışmada göç sonrası uyum süreci, kentin mekânsal yapısı ve göçmenlerin bu yapıyla kurdukları ilişkiyi nasıl etkilediği ve bu süreçte göç edilen yerdeki toplumun ve kamu otoritelerinin yaklaşımlarının etkin rolü üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucunda iç göç bağlamında yeni kültürle bütünleşme sürecinde kültürel ve sosyal faktörler kadar, bu faktörlerle etkileşim halindeki mekân faktörünün de etkili değişkenler arasında olduğunu ve göç edilen kentlerdeki yerli halkın göçe ilişkin yaklaşımının, göç edenlerin kültürle ve mekânla kurdukları ilişkide önemli olduğunu vurgulayarak, göç sürecini göçmenler açısından kolaylaştırabilecek disiplinler arası bir kuramsal çerçeve önerisi geliştirmeye çalışılmıştır.

Eraldemir (2013), "Türkiye'de Göç Sorunu, Göçlerin Sosyo-Ekonomik Yansımaları: İskenderun-Dörtöyl Örneği" çalışmasında Türkiye'de göç sorunu ve göçün sosyo-kültürel boyutlarını inceleyerek, göçün kavramsal ve kuramsal boyutları, göç süreci, göçün nedenleri ve sonuçlarını üzerinde durmuştur. Çalışma alanı olarak seçtiği Dörtöyl ve İskenderun'a gerçekleşen göçün birey ve toplum üzerindeki etkilerini inceleyip, sosyo-ekonomik, toplumsal ve sosyal etkilerini analiz etmiştir.

Cengiz (2015), "Zorunlu Göçün Mekânsal Etkileri ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği" çalışmasında, Suriye'de meydana gelen siyasi ve toplumsal krizin etkisiyle meydana gelen göçlerin bir kentin kimliğini nasıl etkilediğini değerlendirdiği görülmüştür. Aynı zamanda bu göçlerin mekânsal yapıyı nasıl şekillendirdiğini ortaya koymak ve yerel halkın, yeni gelen göç akımlarına/göçmenlere yönelik algılarını tespit etmeye çalışmıştır. Kilis kentine göçle gelen sığınmacıların mekânsal etkilerini ele almış ve bu etkiler karşısında kentte yaşayan Kilisli sığınmacılara yönelik düşüncelerini ve bu göçten sonra meydana gelen kültürel etkileşimi ortaya koymuştur.

Harunoğulları (2016), "Suriyeli Sığınmacıların Kilis Şehrindeki Mekânsal, Kültürel ve Ekonomik Etkileri" çalışmasında, Kilis şehrine yerleşen Suriyeli sığınmacıların mekân oluşturma, kültürel ve mekânsal uyum süreci, mekâna ve şehrin ekonomik yapısına etkisini değerlendirmiştir. Alan çalışmasında şehrin farklı mahallelerinde yaşayan 140 Suriyeli mülteci ile yüz yüze anket, derinlemesine mülakat teknikleri ve katılımcı gözlem metodunu uygulamıştır. Yaptığı çalışmayla sığınmacı göçünün kentte yarattığı sosyal, mekânsal, kültürel ve ekonomik farklılıkları ve sorunları ortaya çıkarmayı amaçlamıştır.

YÖNTEM

Çalışmanın konusunu Elâzığ İli, Merkez İlçesi sınırları içinde Suriyeli sığınmacıların birlikte yaşamlarını sürdüren Elâzığ yerel halkının sığınmacılara yönelik bakış açısı oluşturmaktadır. Bu çalışmada hem nicel hem de nitel araştırma teknikleri kullanılmış olup, çalışma daha çok nitel araştırma tekniklerinden betimsel ve sistematik analiz çalışması örneğidir. Suriye göçünün kentte yarattığı ekonomik, sosyo-kültürel ve mekânsal etkileri hakkında yerel halkın algısını tespit etmeye yönelik birtakım sorular sorulmuştur. Elde edilen verilerle betimsel bir analiz yapılmıştır. Betimsel ve sistematik analiz, elde edilecek sonuçları daha sistematik belirlemek üzere; konuşma metinlerinin yazıya dökülmesi, alınan cevapların sınıflandırılması gibi yöntemlerin belirlenmesidir. Araştırma için hazırlanmış olan sorular, katılımcılara derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak uygulanmış, elde edilen bu veriler açıklanarak yorumlanmıştır.

Çalışma kapsamında; öncelikli olarak literatürde göç kavramına değinilerek, göçün kentsel mekân ve mekânda yaşayanlar üzerindeki etkileri ele alınarak, göç-mekân ilişkisi açıklanmış olup, konuyla ilgili literatürdeki benzer çalışma örneklerine yer verilmiştir. Daha sonra Elâzığ'a

yerleşerek yaşamlarını sürdüren Suriyeli sığınmacıların yoğun olarak yaşadıkları mahallelerde yerel halkla yüz yüze görüşmeler ve anket çalışmaları yapılmış olup, yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgular farklı başlıklar altında analiz edilerek saha araştırmasının sonuçları aktarılmıştır.

ÖRNEKLEM ÇALIŞMA GRUBU

Çalışma evrenini Elazığ ili, Merkez İlçesinde yaşamlarını sürdüren yerel halk oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise 30'u erkek 20'si kadın olmak üzere toplam 50 kişiden oluşmaktadır. Çalışmanın örneklemini oluşturan yerel halktan 50 kişi ile anket ve yüz yüze görüşmeler yapılmış olup, Elazığ'a gerçekleşen Suriye göçünün kentte yarattığı sorunları ve yerel halkın sığınmacılara karşı algısını ölçmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu görüşmeler ışığında elde edilen veriler analiz ederek çıkarımlarda bulunulmuştur.

VERİ TOPLAMA ARACI VE İŞLEM

Araştırmada nitel yöntem kapsamında literatür taraması yapılarak çalışmanın konusu ile ilgili veriler toplanmıştır. Ankette yerel halkın sığınmacılara yönelik algısını tespit etmek ve yaşadıkları mekânda yarattıkları etkiyi belirlemeye yönelik sorular hazırlanmış ve anket çalışması yüz yüze görüşmelerle desteklenmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış olup, çalışma kapsamında analiz edilmiştir. Ankette, yerel halkın demografik özellikleri, Suriye göçünün Elazığ iline ve yerel halka etkilerini belirlemeye yönelik sorular sorularak, görüş ve yaklaşımlar belirlenmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Elazığ'ın temel sorunlarından birini oluşturan göç sorunsalı, araştırma alanı olarak ilin seçilmesindeki en önemli etkidir. Türkiye'nin doğusunda yer alan Elazığ, doğu ile batı arasında jeo-stratejik bir konumda olması ve gelişmişlik seviyesi ile geçmişten günümüze sürekli göç almıştır. Elazığ'da yaşayan 11.697 Suriyeli sığınmacı, genellikle ekonomik seviyesi düşük olan ve kentin çeperlerinde bulunan mahallelerde ev kiralarak yaşamlarını sürdürmektedir.

Yapılan anket çalışmalarında, araştırmaya katılan örneklem grubunun cinsiyet, yaş, eğitim ve meslek durumlarına ilişkin demografik özellikleri oransal olarak analiz edilmiştir. Araştırma grubunu temsil eden bireylerin cinsiyet durumuna bakıldığında, %60'ı erkeklerden oluşurken, kadınlar ise bu grubun %40'ını oluşturmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında araştırma grubundaki kişilerden 15-25 yaş arası %12'sini, 26-35 yaş arası %44'ünü, 36-45 yaş arası %22'sini, 46-65 yaş arası %18'ini ve 65 ve üzeri yaş %4'ünü oluşturmaktadır olup, %70' i evlidir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında ise %60'ı üniversite ve %16'sı lise mezunu olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların %60'nın işçi ya da memur olduğu, %14'nün ise esnaf olduğu yapılan anket sonucunda tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada Elazığ iline göç eden sığınmacıların, kente uyum sağlayıp sağlayamadıkları, kentte teşkil ettikleri sorunları, kentsel mekân üzerindeki ekonomik, sosyo-kültürel etkileri Elazığ il merkezinde yaşayan yerel halka sorularak aşağıda belirtilen başlıklar halinde değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir.

1. Sığınmacıların kent ekonomisi üzerindeki etkilerinin irdelenmesi

Yapılan saha çalışmasında Suriyeli sığınmacıların, Elazığ ilinde akrabalarının olması ve ilin ekonomisinin geçim sağlamak için uygun il olmasından dolayı Elazığ iline yerleşmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Suriyeli sığınmacıların Elazığ'a göç etmeleriyle beraber ekonomik alanda birçok değişimin yaşandığı gözlenmiştir. Bu değişimler hem sığınmacıları hem de yerel halkı olumlu ve olumsuz yönde etkilemiştir.

Yerel halk, ilk zamanlarda savaştan kaçarak ülkemize sığınan Suriyeli sığınmacılara zulümden kaçan, kardeşlerimiz olarak bakıp hoşgörülle yaklaşmış, maddi ve manevi olarak destek olmaya çalışmıştır. Fakat savaş sürecinin uzaması ve sayıları milyonu bulan Suriyelinin kamplar dışında neredeyse ülkenin bütün kentlerine yayılarak misafirliğin ötesine geçip kentlere kalıcı olarak yerleşmeleri, yerel halk üzerinde tedirginlik yaratmış ve olumsuz düşüncelerin oluşmasına neden olmuştur. Bu negatif tutumun oluşmasının en önemli sebepleri savaş sürecinin çok uzaması ve devletin Suriyelilere yaptığı harcamalardır.

Yerel halkın sığınmacıların ülke ekonomisine büyük zarar verdiklerini, düşük ücretlerle ve sigortasız çalışarak yerel halkın iş imkânlarını kısıtladıklarını ve işsizlik oranlarını artırdıkları yönünde görüş belirttikleri gözlemlenmiştir. Yerel halka "Suriyeli sığınmacılar kente geldikten sonra kentte ne gibi değişimler oldu?" sorusu yöneltildiğinde yerel halkın %52'sinde Suriyelilerin işsizlik oranını artırdığı algısının mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1. Suriyeli Sığınmacıların İş Sahibi Olmaları ya da Düşük Ücretle Çalışmaları İle İlgili Genel Görüşler

Suriyeli Sığınmacıların İş Sahibi Olmaları ya da Düşük Ücretle Çalışmalarını Nasıl Karşılıyorsunuz?	Sayı	%
İş sahibi olabilirler, fakat düşük ücretle çalışmaları engellenmeli	36	72
Çalışmalarını, iş sahibi olmalarını doğru bulmuyorum	6	12
Çalışabilirler, fakat iş sahibi olmaları engellenmeli	5	10
Normal karşılıyorum	3	6

Tablo 1’de görüldüğü üzere yerel halkın %72’ si sığınmacıların düşük ücretle çalışmalarının engellenmesi yönünde görüş belirtmiştir. Düşük ücretlerle çalışan Suriyelilerden dolayı işçi ücretlerinin düştüğünü ve işlerini kaybettiklerini, sığınmacıların haksız rekabete neden olduğunu ve bu sebeplerden ötürü yerel halk üzerinde ekonomik sorunların kentte artarak büyüyeceği yönünde bir kaygı oluşmuştur. Bu kaygıyla beraber yerel halk, sığınmacılara karşı olumsuz bir tavır takınmakta ve sığınmacılarla çatışma yaşamaktadır.

Araştırma kapsamında Elâzığ’da yaşayan yerel halka “Suriyeli sığınmacıların iş sahibi olmaları ya da düşük ücretle çalışmaları yönünde görüşleriniz nelerdir? sorusu sorulduğunda;

“Çalışabilirler, iş sahibi de olabilirler normal karşılıyorum ama düşük ücretle çalışmamalılar, düşük ücretle çalıştıklarında bizim halkımız işsiz kalıyor, bizimkiler sıkıntıya düşüyorlar” (Kadın,38).

“Ortalığı bozdular. Ben de sebze halinde çok çalıştım, gece 1’de gidiyordum tonlarca mal yükliyordum. Diyelim sebze halinde çalışıyorlar, adamlar geldi, 100 liralık işi 20-30 liraya yapıyorlar. 20-30 liraya ne geliyor bu zamanda. Onlar yüzünden bizim insanlarımız işsiz kalıyorlar. Düşük ücretle çalışmaları engellenmeli. Bedavadan kendi işyerlerini açtılar, fırından tut her işyerini açmışlar, vergi ödemiyorlar” (Erkek, 45).

“İş sahibi olsunlar, çalışsınlar, fakat düşük ücretle çalışmasınlar. Çalışan insanlar şikâyetçi, işsizlik konusunda bir sıkıntı var. Mesela bir amele ya da sıvacı 150 TL’ye çalışıyorsa onlar 50 TL’ye çalışıyorlar” (Erkek, 51).

İfadeleriyle düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Suriyeli sığınmacıların kendi işyerlerini açarak Suriye’den getirdikleri yöresel ürünleri uygun fiyata satarak yerel esnafın kazançlarını düşürdüklerini belirten yerel esnaflar bu durumdan çok rahatsız olduklarını dile getirmektedir.

Şekil 1.Suriyeli Sığınmacıların Açtıkları İşyerlerinden Görünümler

Görüşme yapılan mahalle esnafları tarafından, sığınmacıların kendi işyerlerini açarak, işyeri açma ruhsatı almadan, vergi ödemediği haksız kazanç sağladıkları yönünde şikâyetler dile getirilmiştir.

“ Biz devlete vergimizi ödüyoruz, işyeri açmadan önce bütün işlemlerimizi yaptırıp işyeri açma ruhsatı alıyoruz. Ancak Suriyeliler bunların hiçbirini yapmadan işyeri açıyor, vergi ödemiyor. Bu da zoruma gidiyor açıkçası, adaletsizlik yapılıyor. Ben vergi ödüyorsam, onlar da ödesinler.” (Erkek, 35).

Yakın zamanda Suriyeli esnaflar ile yerel halk esnafı arasında tartışma yaşanmış olup, tartışmanın büyümesi ile Elâzığ Belediyesi ve emniyet birimleri olaya müdahil olmuştur. Yaşanan kavga sonrası yerel halk büyük bir tepki göstererek, Suriyelilerin bir an önce mahalleden tahliye edilmesini, açtıkları işyerlerinin kapatılmasını yetkililerden talep etmişlerdir. Bu talep üzerine zabıta ekipleri Suriyeli sığınmacıların ruhsatsız olarak açtıkları işyerlerini tespit ederek, mühürlemişlerdir (Şekil 2).

Şekil 2. Suriyeli Sığınmacıların Kapatılan İşyerlerinden Görünümler

Farklı bir düşünce olarak da işverenlerin, sığınmacıların mağduriyetinden faydalanarak onları düşük ücretlerle çalıştırmalarını fırsatçılık olarak gören kesim de mevcuttur. Yerel halkın düşüncesinin aksine işverenler, sığınmacıların düşük ücret karşılığında çalıştırılmadığını, yerel halkın verilen iş ve ücreti beğenmediğini, bu nedenle genellikle Suriyeli sığınmacıları tercih ettikleri yönünde görüş belirtmektedir. Sığınmacıların düşük ücret karşılığında çalıştırılması işveren lehine bir fırsat yaratırken, yerel halk tarafından memnuniyetsizlikle karşılanmaktadır. Bu durum yerel halk tarafından aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir;

“İş sahibi olsunlar fakat düşük ücretle çalışsınlar. Zalim insanlar sığınmacıları çok düşük ücretle çalıştırıyorlar, hakkını yiyorlar, günahıdır. Biraz da fırsatçılık yapıyor bizim toplumumuz, bu mağduriyetten faydalanılıyor” (Erkek, 65).

“Ben bu konuda Suriyelilere acıyorum, kullanılıyorlar. Bizimkiler de aynı işi yapıyorlar fakat Suriyelilere çok düşük ücret veriyorlar, yazık yani onlar da aynı emeği harcıyor. Düşük ücretle çalışmaları engellenmelidir. Mahallemizde Suriyelilerin kuaför açmasını isterim, Suriyeliler ona gitsinler, en azından benim dükkânıma gelmezler. Market fırın gibi işyerleri açmalarını istemem, zaten açanlar da kapattılar” (Kadın, 33).

Genel olarak yerel halkın görüşlerine bakıldığında, sığınmacıların düşük ücretle çalıştırılmalarına tepki gösterdikleri, bu durumun kendilerinin işsiz kalmasına sebebiyet verdiği, bu nedenle sığınmacıları işsizlik sebebi olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Sığınmacıların kendilerine vatandaşlık verilmesi ve iş olanakları yaratılması halinde, Elazığ kentine kalıcı olarak yerleşme düşünceleri, yerel halk tarafından olumsuz karşılanmakta olup, bu durumun beraberinde birçok ekonomik sorunları doğuracağı ve ülke ekonomisinin daha da kötüye gideceği yerel halk tarafından dile getirilmektedir.

Yerel halk, devlet tarafından sığınmacılara yapılan sosyal yardımları desteklememekte ve bu yardımların kendi yoksul insanların hakkı olduğunu ifade etmektedir. Yapılan yardımlara yerel halk tarafından büyük tepki gösterildiği ve Suriyelilere ayrıcalık tanındığı yönünde düşüncelerin ağır bastığı gözlemlenmiştir.

Tablo 2. Suriyeli Sığınmacılara Türk Vatandaşlarına Oranla Daha Fazla Yardım Yapılması ve Ayrıcalık Tanınması ile İlgili Genel Görüşler

Sizce Suriyeli Sığınmacılara Türk vatandaşlarına oranla daha fazla yardım yapılıyor veya ayrıcalık tanınıyor mu?	Sayı	%
Evet, Türk vatandaşlarına oranla daha fazla yardım yapılıyor	31	62
Hayır, yapılan yardım ve tanınan ayrıcalıklar olması gerektiği gibi.	13	26
Hayır, aksine yapılan yardım ve tanınan ayrıcalıklar yetersiz.	3	6
Cevapsız	3	6

Tablo 2’de görüldüğü gibi anket yapılan kişilerden %62’si Suriyeli sığınmacılara yerel halka oranla daha fazla yardım yapıldığını ve ayrıcalık tanındığını düşünmektedir. Ülkede milyonlarca yoksul insan yaşarken, devletin sığınmacılara yaptığı yardımlar ile vergilerinin

büyük çoğunluğunun kendi vatandaşına değil de sığınmacılara harcadığını ifade etmektedirler. Bunun aksine katılımcıların %26'lık kısmı sığınmacılara yapılan yardım ve tanınan ayrıcalıkların olması gerektiği gibi makul düzeyde olduğunu düşünmekte ve sığınmacılara yapılan yardımların insani bir görev olduğunu ifade etmektedir.

Aynı zamanda yerel halka "Suriyeli sığınmacıların aldıkları yardımlar, Elazığ halkının aldığı yardımlara engel oluyor mu?" sorusu yöneltildiğinde yerel halkın %50'sinin sığınmacıların aldıkları yardımların Elazığ halkının aldığı yardımlara engel teşkil ettiğini ve bu nedenle yerel halka yapılan yardımların azaldığını belirtmiştir.

2. BARINMA ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN İRDELENMESİ

Kentte gerçekleşen sığınmacı göçü ile beraber barınma konusunda da sorunlar yaşanmıştır. Elazığ merkezde yaşayan Suriyeli sığınmacılar genellikle ekonomik seviyesi düşük olan ve kentin çeperlerinde bulunan yoksul mahallelerde ev kiralarak yaşamlarını sürdürmektedir. Yapılan saha çalışmalarında fiziksel koşulları oldukça sağlıksız ve düşük standartlı yapılarda birden fazla ailenin aynı evde ikamet ettikleri gözlemlenmiştir. Yoksullukla boğuşan ve ekonomik sıkıntı içinde yaşayan sığınmacılar mekânsal dışlanma olgusuyla karşı karşıya kalmaktadır. Maddi durumu ev kiralayamayacak kadar kötü olan sığınmacı aileler ise boş arazilerde çadırlar kurarak yaşamaktadır. Bu durum kentte çarpık yapılaşma ve gecekondulaşma oranı artırarak kentsel mekânın dokusunu bozmaktadır. Ayrıca yerel halk, ekonomik kazanç sağlamak amacıyla evlerinin üstüne ya da boş arsalarına kaçak, düzensiz baraka tarzı yapılar inşa ederek bu durumu fırsata çevirmektedir. Böylece çarpık kentleşme sorunu çok daha derin bir boyuta ulaşmaktadır.

Şekil 3. Suriyeli Sığınmacıların Yaşadıkları Yapılardan Görünümler

Yaşadıkları konutlar, genellikle 1 ya da 2 odadan oluşan, tuvaleti ve banyosu çok sağlıklı olmayan, 6-15 kişiden oluşan, birden fazla ailenin birlikte yaşadığı, iklim şartlarına elverişli olmayan, duvarları nemli ve bakımsız olan sağlıksız ortamlardır. Yaşadıkları konutlar, güvenlik açısından yetersiz kalmaktadır.

Şekil 4. Suriyeli Sığınmacıların Yaşam Alanlarından Görünümler

Kente yerleşerek yaşamını sürdüren sığınmacıların kendilerine ait iş yerlerini açmalarının yanı sıra ekonomik durumu iyi olan sığınmacıların konutları ortalama kira fiyatlarının üstünde kiralamaları, kirada yaşayan yerel halkın endişelerini arttırarak sığınmacılara yönelik algılarının olumsuz olarak değişmesine sebep olmuştur.

Yerel halka “Mahallenizde veya çevrenizdeki Suriyeli sığınmacılar sorun teşkil ediyorlar mı?” sorusu yöneltildiğinde yerel halkın %66’sının “Evet” cevabı vererek, sığınmacıların kendileri açısından sorun teşkil ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3. Sığınmacıların Yaşadıkları Mahallelerde Teşkil Ettiği Sorunlar ile İlgili Yerel Halkın Görüşleri

Yaşadığınız mahallede sığınmacılar sorun teşkil ediyorsa sebebi nedir?	Sayı	%
Suriyelilerin gelmesiyle beraber işsizliğin artması	14	28
Kira fiyatlarının artması	13	26
Suç oranlarının artması	6	12
Dil ve kültür farklılığından dolayı uyum sorununun yaşanması	17	34

Tablo 3’te görüldüğü gibi yerel halkın %26’sı Suriyeli sığınmacıların mahallelerine gelmesiyle beraber kira fiyatlarında artışlar meydana geldiğini belirtmektedir. Katılımcılar, kira fiyatlarını arttırmaları nedeniyle sığınmacıları sorun olarak görmektedir. Ev sahipleri tarafından kira fiyatlarının arttırılması nedeniyle fiyatları yüksek gören kiracılar (yerel halk) bu duruma tepki göstererek, evleri kiralamamaktadır. Bazı ev sahipleri bu tutuma karşılık evlerinin boş kalmayacağını ve evlerinin Suriyelilerin tarafından kiralanaacağı düşüncesi içerisinde girmektedir. Aynı zamanda kiraladıkları evlerde yaşayan sığınmacılardan kiralarını düzenli almaları, sığınmacıları ekonomik kazanç olarak görmeleri ev sahiplerinin sığınmacılara yönelik memnuniyetinin göstergesidir. Bu konuda yerel halk tarafından aşağıdaki şekilde şikâyet dile getirilmiştir;

“Ben oturduğum evden çıktım 370 liraydı kiram. Eski ev sahibim, evi Suriyelilere vermek istemiyorum bu nedenle sorarlarsa kirayı yüksek söyleyeceğim demişti. Suriyeliler kira için 500 TL teklif etmişler, ev sahibinin de tutumu değişti evi 500 liraya kiraya verdi, kiralar bayağı arttı” (Kadın, 37).

“Kira fiyatlarını etkilemediklerini düşünüyorum çünkü oturulmayacak yerleri kiralyorlar” (Erkek,51).

“Gecekondulaşma arttı, kiralar arttı özellikle bu mahallede, Elazığ’da boş ev bulmak çok zorlaştı” (Kadın,24).

“Kiralari arttırdıklarını düşünmüyorum. Elazığ’a yerleşen Suriyeli sığınmacıların büyük bir çoğunluğu fakir kesim, devlet yardımlarıyla zar zor geçiniyorlar. Öyle yüksek kira verecek durumları yok, gördüğüm kadarıyla yıkık dökük, eski yapılarda yaşıyorlar” (Kadın, 26).

Yerel halkın %68’i Suriyeli sığınmacıları yaşadıkları mahallelerde görmek istemediklerini ve evlerini sığınmacılara kiraya verme taraftarı olmadıklarını belirtmektedir. Sığınmacılarla aynı mekânı paylaşmak istemeyen yerel halk, mahallelerinde yaşayan sığınmacıların barındıkları evlerden çıkarılmasını ve kent merkezinden uzak, Suriye sınırına yakın bölgelerde sığınmacılara ait alanlar oluşturularak yerleştirilmesini istemektedir. %32’lik kısım ise evlerini sığınmacılara kiraya verebileceklerini, onlarla komşu olmaktan rahatsızlık duymayacaklarını ifade etmektedir.

3. ELAZIĞ’IN SOSYO-KÜLTÜREL YAPISINDA DEĞİŞİME ETKİLERİNİN İRDELENMESİ

Suriye’den Türkiye’ye gerçekleşen göç hareketi zorunlu ve kitlesel bir göç olduğu için, şehirler bu göç hareketine hazırlıksız yakalanmıştır. Suriye coğrafi olarak Türkiye’ye yakın olmasına rağmen, iki ülke arasında kültürel anlamda farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’ye göç eden sığınmacılar, kültürel farklılıklardan dolayı yeni hayatlarına uyum sağlamakta zorluk çekmekte ve bu nedenle Suriyeliler Türkiye için sosyal ve kültürel anlamda bir sorun yaratmaktadır. Savaş nedeniyle Elazığ’a zorunlu olarak göç eden Suriyeli sığınmacıların kente hazırlıksız gelmesi, kentte ekonomik ve sosyo-kültürel anlamda birçok sorun yaşamalarına sebep olmaktadır. Bu durumda sığınmacıların yerleştikleri

mekâna ve yaşayanlara, yerleşilen mekândaki toplumun da sığınmacılara olumlu bir etkisi bulunmamaktadır. Bunun sonucunda yerel halkla sığınmacılar arasında sosyal ayrışmalar meydana gelmektedir. Sığınmacılar ve yerel halkın ayrışmasının mekânsal yapıdaki biçimi ise yaşam alanlarının ayrışması olarak ifade edilebilir. Sığınmacılar genellikle kendi ülkesinden gelen insanlarla beraber zaman geçirmekte olup, yerel halkla çok fazla diyalog kurmamaktadır. Bu durum mekânsal birlikteliklerde etnik ve sosyo-kültürel benzerliklerin son derece etkili olduğunu göstermektedir.

Kentte gerçekleşen sığınmacı göçü ile beraber ekonomik, barınma, güvenlik gibi sorunların yanı sıra iletişim ve kültürel uyum konusunda da sıkıntılar yaşanmıştır. Katılımcılara “Suriyeli sığınmacılar geldikten sonra Elazığ’ın sosyo-kültürel yapısında değişimler oldu mu?” sorusu sorulduğunda, katılımcıların %76’sı sığınmacıların Elazığ’a geldikten sonra kentin sosyo-kültürel yapısında belirgin değişimler olduğunu ifade etmektedir. Katılımcıların %24’ü ise hiçbir değişim olmadığını belirtmektedir. Yapılan gözlemler sonucunda kamu alanlarında, park ve sokaklarda, duraklarda, işyerlerinde Arapça levhalara sıklıkla karşılaşılmaması, kendi işyerlerini açarak Arapça ürünler satılması, genellikle iletişim dili olarak Arapçayı kullanmaları kentteki değişimin en önemli göstergesi olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sığınmacılar kentteki değişimde ve etkileşimde etkin rol almaktadır.

Yerel halka “Suriyeli sığınmacılarla kültürel anlamda yakın olduğunuzu ve Suriyeli sığınmacıların Elazığ’a uyum sağladıklarını düşünüyor musunuz?” sorusu yöneltildiğinde, katılımcıların %80’i Suriyeli sığınmacıları kültürel anlamda yakın bulmadığını ve uyum sağlamadıklarını belirtirken, %10’u sığınmacıları kültürel anlamda yakın bulduğunu ve uyum sağladıklarını, %10’u ise bu konuda bir fikrinin olmadığını belirtmiştir. Sığınmacıların dillerinin, yaşam tarzlarının, yemek kültürlerinin, temizlik anlayışının ve mekânı kullanma şekillerinin kendilerine göre çok farklı olduğunu belirtmektedirler. Bunun yanı sıra sığınmacıların kentsel mekânda toplu halde yüksek sesle konuşmaları, rahat davranışlar içinde bulunmaları, çevreyi temiz tutmamları, çok eşli ve çok çocuklu aile yapısına sahip olmaları da yerel halkı rahatsız etmekte olup, sığınmacılara karşı olumsuz tutumlar içine girmelerine neden olmaktadır. Ayrıca Suriyeli sığınmacıların kentin belli bölgelerine yerleşerek sadece kendi aralarında iletişim kurmaları yerel halkla olan ilişkilerinin güçlenmesine engel teşkil etmektedir. Kültürel anlamda herhangi bir yakınlık olmadığını aşağıdaki ifadelerle belirtilmektedir;

“Çok konuşuyorlar, toplanıp gürültü yapıyorlar. Kirlilik had safhada, çevreyi çok kirletiyorlar” (Erkek, 55).

“Kültürel anlamda yakın bulmuyorum. Onların kültürleri, adet, gelenek ve görenekleri çok farklı yani bizimkilerle hiçbir şekilde uyumuyor. Çok beterler, 12-13 yaşında evleniyorlar, 14 yaşına geldiler mi ben evde kaldım psikolojisi var, nasıl bir gelenekse artık, anlayamıyorum. Gördüğüm kadarıyla evlilik onlar için bir kurtuluş gibi” (Kadın,30).

“Ortak bir paydamız olmadı, kültürümüz uyumuyor, yemek kültürleri, yaşam tarzları bize göre farklı. Çok fazla gürültü yapıyorlar, çocukların kavgasından rahatsız oluyoruz temizlik de yok adamlarda” (Erkek, 62).

Yerel halkın çevrelerinde bulunan Suriyeli ailelerle çok fazla etkileşim halinde olmadıkları, sığınmacılara tam olarak alışamadıkları, sığınmacılarla komşuluk ilişkilerinin olmadığı ve mahallelerinde Suriyeli sığınmacıları istemediklerini yapılan alan çalışmasında gözlemlenmiştir.

Tablo 4. Yerel Halkın Sığınmacılar ile Olan Diyalogu Hakkında Genel Görüşler

Ailenizin veya sizin Suriyeli sığınmacılar ile olan diyalogu nasıl?	Sayı	%
İlişki Kurmuyoruz, Ama Sorun da Yaşamıyoruz	26	52
Karşılaştıkça selamlaşma şeklinde	1	2
İlişki Kurmaktan Kaçmıyoruz, Sorun Çıkartıyorlar	17	34
Memnunuz Bir Sorun Yaşamıyoruz	3	6
Yardımcı olmak amacıyla konuşuyoruz	3	6

Tablo 4’ten de anlaşılacağı gibi yerel halkın %52’si sığınmacılarla herhangi bir diyaloglarının olmadığını ve sorun yaşamadıklarını, %34’ü ise ilişki kurmaktan kaçındıklarını ve sığınmacılarla sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %6’sı sığınmacılardan memnun olduklarını ve şimdikiye kadar bir sorun yaşamadıklarını ifade ederek sığınmacıların kendileri için bir sorun teşkil etmediğini belirtmişlerdir. Genellikle kentin yoksul ve kenar mahallerine yerleşerek yaşamlarını sürdürmeye çalışan sığınmacılar, maddi durumlarının yetersiz olmasından dolayı devletin verdiği sosyal yardımlarla geçinmeye çalışmaktadır.

Elazığ ilinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından sığınmacılara yönelik yapılan yardımların başında şartlı sağlık yardımı, şartlı eğitim yardımı ve sosyal uyum yardımı yer almaktadır. SYDV görevlisi tarafından yapılan bir çalışmada Elazığ merkez vakfında kayıtlı 976 şartlı sağlık yardımı, 782 şartlı eğitim yardımı alan sığınmacı bulunduğu ifade edilmektedir. Sosyal uyum yardımını ise 316 hane almaktadır (Celayir ve Mermutlu, 2016, s.862-863).

Tablo 5. Sığınmacılara Yapılan Yardımlar ile İlgili Yerel Halkın Görüşleri

Sizce Suriyeli Sığınmacılara Türk vatandaşlarına oranla daha fazla yardım yapıyor veya ayrıcalık tanınmıyor mu?	Sayı	%
---	------	---

Evet, Türk vatandaşlarına oranla daha fazla yardım yapılıyor	31	62
Hayır, yapılan yardım ve tanınan ayrıcalıklar olması gerektiği gibi.	13	26
Hayır, aksine yapılan yardım ve tanınan ayrıcalıklar yetersiz	3	6
Cevapsız	3	6

Tablo 5'te görüldüğü gibi katılımcıların %62'si devlet tarafından Suriyeli sığınmacılara Türk vatandaşlarına oranla daha fazla yardım yapıldığını ve ayrıcalık tanındığını belirterek bu konuda eşit davranılmadığını ifade etmektedir. Bunun aksini düşünen katılımcılar (%26) yapılan yardımların olması gerektiği gibi, eşit dağıtıldığını, sığınmacıların zulümden kaçıp ülkelerine sığınan yoksul ve mağdur insanlar olduklarından dolayı yardıma muhtaç bireyler olarak gördüklerini belirtmektedir. Yerel halka oranla sığınmacılara daha fazla devlet yardımının yapılması, özellikle geçinmekte zorlanan ve sosyal yardımlarla geçinmeye çalışan düşük gelir grubundaki yerel halkın, sığınmacılara yönelik algısını olumsuz yönde değiştiren önemli etkenlerden birisidir. Sosyal yardımların yerel halk ve sığınmacılar arasında adaletli bir şekilde yapılmadığını düşünen yerel halk, sığınmacılara karşı tavır almakta ve bu durum kutuplaşmaya neden olmaktadır. Yerel halk sığınmacılara yapılan yardımların kendi insanına yapılması gerektiğini, yardıma muhtaç yerel halkın öncelikli hakkının olduğunu düşünmektedir. Kendi hakkı olan yardımların sığınmacıların gelmesiyle kısıtlandığını ya da bu sebepten dolayı artık kendilerine yardım verilmediğini, sığınmacıların aldıkları yardımlara engel teşkil ettiğini ifade ederek, bu konudaki düşüncelerini aşağıdaki ifadelerle dile getirmişlerdir;

"Suriyelilere daha fazla yardım ediliyor. Ekmek elden, su gölden bedava yaşıyorlar. Bana ne vermişler, benim aylığımdan kesip onlara veriyorlar. Ben de 7 nüfusum, 2-3 senedir emekli maaşı alıyorum, aldığım para 1200 lira. Türk halkının aldığı yardımlara da engel oluyorlar" (Erkek, 60).

"Kesinlikle Suriyelilere daha fazla yardım yapılıyor. Bizim fakirimiz aç, evine bir şey alamıyorlar ama Suriyeliler devletten aldıkları yardımlarla mis gibi yaşıyorlar. Kırallarını bile devlet ödüyor. Aksaray Mahallesi sakinlerinin çoğu fakir, aç ama onlar gayet güzel yaşıyorlar, tavuğundan tut, etinden tut, ekmeğinden tut mis gibi yaşıyorlar, bizim öyle bir durumumuz yok" (Kadın, 48).

"Suriyelilere daha fazla yardım yapılıyor. Onlar geldikten sonra kendi halkımıza yapılan yardımlarda azalma olduğunu düşünüyorum" (Kadın, 24).

"Suriyelilere daha fazla yardım yapıldığını düşünmüyorum, sığınmacılara gereken yardım yapılıyor, görüyoruz, yerel halka yapılan yardıma engel değil" (Erkek, 51).

Suriye göçü ile birlikte kente yerleşen sığınmacı ailelerin ekonomik durumlarının kötü olmasından dolayı çocukların eğitimlerine devam edememeleri, kentte bazı sosyal sorunları da ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunların başında çocukların küçük yaşta okutulmayarak çalıştırılması ve dilendirilmesi, eğitimden uzak kalan çocukların çeşitli suçlara bulaşmaları gelmektedir.

Tablo 6. Sığınmacıların Eğitimi Hakkında Yerel Halkın Görüşleri

Çocuklarımızın Suriyeli çocuklarla aynı sınıfta okumasını nasıl karşılırsınız?	Sayı	%
Gayet olumlu karşılıyorum	7	14
Karşı çıkar ve uzak tutarım	12	24
Çocuklarımızın, Suriyeli çocuklarla arkadaşlık etmesinden rahatsızlık duyarım	12	24
Kararsızım	19	38

Tablo 6'da görüldüğü gibi katılımcıların %24'ü Suriyeli çocukların, kendi çocuklarıyla aynı sınıfta okutulmasını istemediklerini, onlarla arkadaşlık kurmalarından rahatsızlık duyacaklarını dile getirmektedir. Sığınmacı çocuklara özel sınıflarda eğitim verilmesinin daha doğru olacağı, böylelikle hem kendi çocuklarının hem de sığınmacı çocukların sıkıntı yaşamayacağı katılımcılar tarafından ifade edilmektedir. Yapılan çalışmada Suriyeliler için gerekli olan eğitim gereksiniminin devlet tarafından sağlanması destekledikleri gözlemlenmiştir. %14'lük kesim ise çocuklarının Suriyeli çocuklarla aynı sınıfta okumasını ve arkadaşlık kurmasını gayet olumlu karşıladıklarını, rahatsızlık duymadıklarını belirterek, savaştan kaçıp ülkemize sığınan çocuklara sahip çıkılması ve dışlanmaması gerektiğini belirtmiştir. Tablo.6'ya bakıldığında bu konuda kararsız olanların oranı %38 olarak görülmektedir. Katılımcılar, sığınmacı çocukların eğitimi hakkındaki düşünceleri aşağıdaki ifadelerle belirtilmiştir;

"Rahatsızlık duyarım. Bu sene ne kadar bütlerle uğraştım, kışın mahvoldum, hiç temiz değiller. Ben Suriyelilere kuaför dükkânıma almıyorum. Okullarda çocukların sığınmacılar yüzünden bütlenmesini istemiyorum" (Kadın, 28).

"Bir defa kültür farklılığı var. Sığınmacı çocukların bizim çocuklarla anlaşması çok zor bence, onlar savaş ortamında büyüdükleri için şiddete eğilimleri fazla. Ayrıca dil farklılığından dolayı uyum sorunu yaşarlar, eğitimden geri kalırlar. Bu nedenle onlar için özel sınıflar oluşturulmasını daha doğru buluyorum" (Erkek,36).

"Niye olmasın, gayet olumlu karşılıyorum, onları dışlamak, sahiplenmek gerektiğini düşünüyorum" (Kadın, 25).

“Okul çağında çocuğum yok, çocuklarımın hepsi büyükler. Olsaydı aynı okulda okumalarına karşı çıkmazdım sonuçta onlar da insan” (Erkek, 61).

Suriye göçü ile birlikte kentte yaşanan sosyal sorunlardan bir diğeri ise sağlık hizmetlerinde yaşanan aksaklıklardır. Kente yerleşerek yaşamlarını sürdüren sığınmacılar geçici kimlik kartlarıyla devlet hastanelerine, sağlık ocaklarına gidebilmekte ve ücretsiz olarak sağlık hizmetlerinden faydalanmaktadır. Sığınmacıların sayısının gün geçtikçe artması ile hastaneler ve sağlık ocaklarında yoğunluk yaşanmış ve bu yoğunluk yerel halkı olumsuz anlamda etkilemiştir.

Yerel halka, “Suriyeli sığınmacıların sağlık hizmetlerinden faydalanması hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltildiğinde, katılımcıların %48’i Suriyeli sığınmacıların sadece onlar için kurulacak sağlık merkezlerinde sağlık hizmeti almaları yönünde görüş belirtmiştir. Katılımcıların %34’ü sığınmacıların gelir durumlarına göre sınıflandırılarak ücretli/ücretsiz faydalanmaları gerektiğini belirtirken, %8’i sığınmacıların tamamının sağlık ücretlerinden ücretsiz faydalanması gerektiğini, %10’u ise Suriyelilerin tamamının belirli bir ücret karşılığında sağlık hizmetlerinden faydalanması gerektiğini belirtmiştir.

Sığınmacılar yüzünden sağlık hizmetlerinden eskisi gibi verim alamadıklarını söyleyen katılımcılar, Suriyelilerin acil servisleri doldurduklarını, hastanelerin sığınmacılar yüzünden çok kalabalık olduğunu ve bu yüzden sağlık hizmetlerinde aksamalar yaşandığını dile getirmektedir. Katılımcılar, sığınmacılar için özel sağlık merkezleri kurulmasını, bu sağlık merkezlerinde tercüman bulundurulmasının gerekliliğini belirterek, böylelikle hem kendilerinin devlet hastanelerinde sağlık hizmetlerinde aksama yaşamayacaklarını, hem de sığınmacıların kendilerine özel kurulan sağlık merkezlerinde daha iyi sağlık hizmeti alacaklarını düşünmektedirler. Bu düşüncelerini aşağıdaki ifadelerle dile getirmişlerdir;

“Suriyelilerin sağlık hizmetlerini almalarında sıkıntı yok, keşke her şeyleri, hastaneleri okulları ayrı olsa, o zaman biz sıkıntı çekmeyiz, onlar da sıkıntı çekmez. Gelirlerine göre sağlık hizmetlerinden faydalansınlar. Bakıyorum bizim halkımızdan onlara göre daha kötü durumda olan insanlar var, bizim insanımız ücret ödüyorsa onlar da ödesinler” (Kadın, 38).

“Sığınmacılar için başka bir sağlık birimi kurulsun, orda sağlık hizmeti alsınlar. Yetkililer gelip denetlemeli ne var ne yok bakmalı, Hastaneler dolup taşıyor. Hastanemizi de kirletiyorlar, okulumuzu da. Sağlık hizmetlerinden ücretli olarak faydalanmalılar, biz nasıl ücret ödüyorsak onlar da ödesinler, ücretsiz faydalanmasınlar” (Erkek, 54).

“Ülkemizdeki sistem onlar için de geçerli olsun, Maddi durumu iyi olan ücret karşılığında faydalansın, maddi durumu iyi olmayan yeşil kartlı gibi ücretsiz faydalansın. Onlar için kurulacak merkezlerde sağlık hizmeti alsalar daha iyi olur, en azından dillerinden anlayan birileri olur, derilerini daha rahat anlatırlar. Bunu ayrımcılık anlamında söylemiyorum, böyle bir uygulama iletişim yönünden onlar için daha iyi olur” (Erkek, 51).

“Sağlık hizmeti almalarına karşı değilim, nerede hizmet alacaklarını ben bilemem, o benim konumum değil. Durumu iyi olan ücretini ödesin. Ben 27 yıldır BAĞ-KUR’a prim yatırdım, onlar da durumu iyiyse ödesinler” (Erkek, 65).

Suriyeli sığınmacılardan kaynaklanan bir diğer sorun ise güvenlik faktörüdür. Yoksulluk içinde yaşamlarını sürdürmeye çalışan ve aynı zamanda eğitim seviyesi düşük, kültürel farklılıktan dolayı dışlanmışlık hissi yaşayan sığınmacıların içinde buldukları psikolojik çöküntünün ilerde güvenlik problemlerine yol açacağı düşünülmektedir.

Bu konuda kent sakinlerine “Suriyeli sığınmacıların kentin güvenliğini tehdit ettiğini düşünüyor musunuz?” sorusunu yönelttiğimizde katılımcıların %74’ü “Evet” cevabı vererek, sığınmacıların güvenlik açısından potansiyel bir tehdit olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Sığınmacılar geldikten sonra kentte suç oranlarının ve hırsızlık vakalarının önemli derecede arttığını, yasalara uymadıklarını, bu nedenle toplumun huzurunu kaçırdıklarını ve ahlak yapısını bozduklarını aşağıdaki ifadelerle belirtilmektedir;

“Güvenlik sorunu arttı. Suriyeliler geldikten sonra cinayetlerde artma oldu. Elâzığ’da bir kadın evini Suriyelilere kiralamış, 3-4 ay kira vermemişler, kirasını isteyen kadını Suriyeliler öldürmüş. Buradan birkaç çocuk kaçırılıp Harput’ta tecavüz edildi, bu mahalledeki Suriyeliler benim gözümde bir hiçler” (Kadın, 20).

“Suç oranları arttı, pisler, hırsızlık yapıyorlar. Geçen bayramda yeni ayakkabı almıştım, camide ayakkabım çalındı” (Erkek, 38).

“Ortam tamamen değişti. Güven sorunu aşırı derecede fazlaştı, insanlar artık kolay kolay kapılarını açamaz hale geldiler çocuklar doğru düzgün dışarı çıkamıyorlar, pislikleri zaten çok fazla, kendilerini temiz tutmuyorlar. 14, 15 yaşındaki çocukları evlendiriyorlar, evlendirmeseler zaten daha da berbat bir durum ortaya çıkar. İnsan kolay kolay dışarı çıkamaz hale geliyor, bir yere gidemiyoruz, kimseye kapımızı açamıyoruz” (Kadın, 37).

Yapılan gözlemler sonucunda yerel halkta sığınmacıların, kent güvenliğini tehdit ettikleri yönünde bir algı oluştuğu ve bu algının sığınmacıların kente geçici değil de kalıcı olarak yerleşmesiyle daha da arttığı görülmüştür. Kent sakinleri, savaş bitse dahi sığınmacıların ülkelerine geri dönmeyeceklerini, buradaki hayatlarından gayet memnun olduklarını düşünmektedir. Sığınmacıların kentlere kalıcı olarak yerleştiklerini, devletten her türlü yardımı aldıklarını, kamu kurumlarındaki hizmetlerden fazlasıyla faydalandıklarını, savaştan uzak, sakin ve huzurlu olarak yaşadıklarını bu nedenle ülkelerine dönmeyi düşündüklerine ihtimal vermedikleri yönünde bir düşünce oluşmuştur.

Elâzığ halkı, bundan sonra ülkeye yeni sığınmacı alınmamasını, sığınmacıların kent merkezlerinde değil de kamplarda kalmasını ya da sınır hattında bir tampon bölge oluşturularak oralarda yaşamalarını daha doğru bulmaktadır. Sığınmacıların kamplar dışında, kent merkezlerinde ya da mahallelerinde yaşamalarından çok da memnun olmadıklarını dile getiren katılımcılar, duydukları rahatsızlıkları aşağıdaki ifadelerle belirtmişlerdir;

“Akşamları işten çıkıyorum, yemin ediyorum kendimi Aksaray Mahallesi’nde değil de Suriye de yaşıyormuş gibi hissediyorum, her taraf Suriyeli dolu. Bir an önce gitsinler, ülkelerine geri gönderilsinler, biz istemiyoruz. Kalacaklarsa da mahallemizde yaşamalarını istemiyorum, kamplara gönderilsinler. Artık sığınmacı kabul edilmemeli, devletin uyum politikaları geliştirilmesi konusuna sıcak bakmıyorum, ülkemizde kalsınlar. Suriyeli sığınmacılara vatandaşlık verilmesini kesinlikle istemiyorum. Bakıyorum aslan gibiler, gidip vatanları için savaşsınlar, bizim askerimiz orda şehit olacağına kendileri gidip savaşsınlar” (Kadın, 33).

“Suriyelileri yük olarak görmüyorum çünkü onlar da savaş nedeniyle vatanlarından ayrıldılar, sığınmacıların kabulü insanlık görevimizdir. Toplumsal refahı olumsuz yönde etkilemişlerdir. Savaş süresince kalmalılar, vatandaşlık verilmesini istemiyorum, o kadar da olmasın. Savaş bitince ülkelerine geri gönderilmeliler. Artık Suriyeli sığınmacı kabul edilmemeli” (Kadın, 37).

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Türkiye, komşu ülkemiz Suriye’de yaşanan iç savaş ve karışıklıklar nedeniyle ülkemize göç etmek zorunda kalan sığınmacılara, açık kapı politikası uygulayarak kucak açmış ve bu konuda bütün imkânlarını seferber etmiştir. Fakat bu seferberliğe rağmen savaş sürecinde milyonlarca Suriyelinin Türkiye’ye yerleşmesi ile hem sığınmacılar hem de Türk halkı için yeni sıkıntıların doğmasına engel olunamamıştır. Yerel halk yaşanan bu sıkıntılara olumsuz tepkiler göstermektedir. Zorunlu göç dalgasıyla karşılaşan Türkiye için, göçle beraber ortaya çıkan problemlere çözüm üretmek zorunlu bir hal almıştır.

Yapılan araştırma kapsamında Suriyeli sığınmacıların Elazığ’a yerleşmeleriyle, Elâzığ kenti ve yerel halk üzerinde ne gibi değişimlere ve problemlere neden olduklarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında Elazığ merkezde yaşayan yerel halkla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan bu görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular analiz edilerek, yerel halkın Suriyeli sığınmacılara yönelik bakış açısı irdelenmiştir.

Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye yerleşmeleriyle, ülkenin ekonomik yapısını olumsuz yönde etkiledikleri, ülke kaynaklarının sığınmacılara harcandığı, kentlerdeki işsizlik oranlarını arttırdıkları ve yerleştikleri bölgelerde kira fiyatlarının artmasına yol açtıkları düşüncesine sahip olan Elazığ halkı, bu gibi nedenlerle sığınmacılara yönelik olumsuz tutumlar sergilemektedir.

Genel olarak bakılırsa sığınmacıların kentteki kira fiyatlarını ve işsizliği arttırdığı, yerel halkın kira fiyatlarındaki ve işsizlik oranlarındaki artışın Suriyelilerin gelmesine bağladığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle Elâzığ’a göç ederek yerleşen sığınmacılar kira konusunda ev sahipleri tarafından olumlu karşılanırken, kiracılar açısından olumsuz bir durum ortaya çıkarmıştır.

Suriyelilerin, kent ve kentte yaşayanlar üzerindeki toplumsal etkileri incelendiğinde ise, yerel halk ekonomik nedenler, dil ve kültür farklılığı, sığınmacıların daha çok kırsal kesimden gelmeleri nedeniyle yaşam tarzlarının farklı olması gibi sebepleri gerekçe göstererek, Suriyelilerin Elazığ’a uyum sağlayamadıklarını düşünmektedir. Aynı zamanda kendilerinin de sığınmacıların yaşam tarzlarını ve davranışlarını kabul etmekte zorluk çektikleri gözlemlenmiştir. Yapılan gözlemler neticesinde yerel halkın genel anlamda, sığınmacıların varlığından rahatsız oldukları, kültürel farklılıktan, yaşam tarzlarının uymamasından ve komşuluk ilişkilerinin olmamasından dolayı sığınmacılarla aynı ortamda yaşamak istemedikleri anlaşılmıştır.

Elazığ halkının, Suriyeli sığınmacılara vatandaşlık verilmesine kesinlikle karşı çıkmakta olduğu ve bu düşünceye hiç sıcak bakmadıkları kanaatine varılmıştır. Elâzığ halkı, sığınmacıların Türkiye’ye kalıcı olarak yerleştikleri, savaş bitse dahi ülkelerine geri dönmeyecekleri algısına sahip olup, sığınmacıların ülkelerine geri dönmeyecekleri yönünde fikir belirtmektedir. Elâzığ halkında, bundan sonra ülkemize yeni sığınmacıların alınmaması, sığınmacıların kamplarda barındırılması ya da sığınmacılar için özel olarak kurulacak yeni yaşam alanlarında barındırılması gibi düşünceler yaygındır.

Sığınmacı göçünün kent ve yerel halk üzerinde yarattığı olumsuz etkileri en aza indirmek için devlet destekli politikalar geliştirilmelidir. Kayıt dışı istihdamın önüne geçebilmek için çalışan sığınmacılar kayıt altına alınmalı, sığınmacıların kendi ülkelerindeki meslek durumlarına göre mesleki eğitimler verilerek kalifiyeli eleman yetiştirilmeli ve işyerleri kontrol edilerek sığınmacıların çok düşük ücretler karşılığında çalışmalarının önüne geçilmelidir. Böylelikle sığınmacılarla kent halkı arasında ucuz işgücü sebebiyle oluşan haksız rekabet engellenmiş olacak ve yerel halkın bu konudaki rahatsızlığı çözülmüş olacaktır. Sığınmacıların barınma ihtiyacını karşılamak amacıyla Suriye sınırına yakın illerde bulunan kamuya ait boş arazilerde sığınmacılar için yaşam alanları oluşturulmalıdır. Bu durum hem uyum sorunu yaşayan sığınmacılara hem de sığınmacılarla iç içe yaşamak istemeyen yerel halka olumlu yönde etki edecektir. Eğitim ve sağlık alanlarında sığınmacılar için özel merkezler kurularak tercümanlar dâhilinde daha iyi hizmet alabilmeleri sağlanmalıdır. Dil ve kültür farklılığı nedeniyle yerel halkla uyum sorunu yaşayan sığınmacılara gerekli eğitimler verilerek uyum sorununa yönelik çözümler üretilmelidir. Eğitim çağındaki sığınmacı çocukların ailelerine gerekli yardımlar yapılarak çocukların eğitim hayatına devam ettirilmeleri teşvik edilmelidir. Okutulmayıp

sokaklarda dilendirilen çocuklar ile dilenen yetişkinlere yönelik önlemler alınmalı ve bu konuda gerekli yasal işlemler uygulanarak dilencilüğün önüne geçilmelidir. Kentin güvenliğini tehlikeye atan, toplum huzurunu bozan ve suça karışan sığınmacılara gerekli hukuki işlemler yapılmalı, yasalara uymayan, toplumun düzenini bozarak kargaşa yaratan sığınmacılar sınır dışı edilmelidir (Çimen ve Quadir, 2018).

Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin görünen o ki savaş bitse bile ülkelerine geri dönmeyi düşünmedikleri kanaatine varılmıştır. Bu durum karşısında yerel halkın sığınmacılara yönelik gösterdikleri tepkiyi önlemek, önyargıyı kırmak ve toplum huzurunun bozulmasına sebebiyet vermemek için kapsamlı bir sığınmacı politikasına gereksinim duyulmaktadır. Bu noktada; sığınmacıların kayıt altına alınması, sağlık ve eğitimde ek kapasite inşası, sığınmacılara çalışma izni verilmesi, yerel yönetimler ile merkez arasında koordinasyon sağlanmalıdır. Suriye sınırına yakın illerde imar alanları açılarak, diğer kentlere gerçekleşen göç yoğunluğu azaltılmalıdır. Uluslararası yardımın artırılması, sınır hatlarındaki kontrollerin artırılması ve gerekli güvenlik önlemlerinin alınması gerekmektedir (İçimizdeki Suriye- Gaziantep Ortak Akıl Raporu-2, 2015).

KAYNAKÇA

- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar*, 5(20), 291-303.
- Aslan, N. (2018). *Mekân ve Kimlik: Kilis Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.) (Yayınlanmamış Tez) <http://www.gazetekilis.net/kilisteki-suriyeliler-ile-ilgili-yukse-k-lisans-tezi.html> adresinden edinilmiştir.
- Celayir, N. ve Mermutlu, A. (2016, Eylül). *SYDV Tarafından Mültecilere Yapılan Yardımlar, Yaşanan Aksaklıklar ve Çözüm Önerileri: Elazığ Örneği*. Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu'ndan sunulan bildiri, Fırat Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Elazığ.
- Cengiz, (2015). Zorunlu Göçün Mekânsal Etkileri ve Yerel Halkın Algısı; Kilis Örneği, *Turkish Studies*, 10 (2), 101-122.
- Cengiz, D. ve Harunoğulları, M. (2014). *Suriyeli Göçmenlerin Mekânsal Analizi: Hatay (Antakya) Örneği*, TÜCAUM VIII. Coğrafya Sempozyumu'ndan sunulan bildiri, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çakır, S. (2011). Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme, *Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler*, (24), 129-142.
- Çimen, L. K. ve Quadir, S. E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Tutumlarının Sivil Katılımları Bağlamında İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmalar*, 7(2), 1251-1273. http://tucaum.ankara.edu.tr/wpcontent/uploads/sites/280/2016/05/sem8_31.pdf adresinden edinilmiştir.
- Eraldemir, Z. (2013). *Türkiye'de Göç Sorunu, Göçlerin Sosyo-Ekonomik Yansımaları: İskenderun-Dörtüol Örneği*. (Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay). 4-27.
- İçimizdeki Suriye, (2015). Gaziantep Ortak Akıl Raporu-2. 1-20. <http://gto.org.tr/upload/serbest/Icimizdeki-Suriye-Ortak-Akil-Raporu--2-113627.pdf> adresinden edinilmiştir.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, (2018). Göç İstatistikleri-geçici koruma. (http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik) adresinden edinilmiştir.
- Harunoğulları, M. (2016), Suriyeli Sığınmacıların Kilis Şehrindeki Mekânsal, Kültürel Ve Ekonomik Etkileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar*, 9(45), 1307-9581.
- Şahin, C. (2001). Yurt Dışı Göçün Bireyin Psikolojik Sağlığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Kuramsal Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi*, 21(2), 57-67.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *Tesam Akademi*, 2 (2), 29-63.
- Tümtaş, M. S., Ergün, C. (2016). Göçün Toplumsal ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 21(4), 1347-1359.
- Yenigül, S. B. (2005). Göçün Kent Mekânı Üzerine Etkileri. *Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri*, 18(2), 273-288.
- Baker, M., & Wurgler, J. (2002). Market timing and capital structure. *The journal of finance*, 57(1), 1-32.
- Berger, A. N., & Di Patti, E. B. (2006). Capital structure and firm performance: A new approach to testing agency theory and an application to the banking industry. *Journal of Banking ve Finance*, 30(4), 1065-1102.
- Chen, J. J. (2004). Determinants of capital structure of Chinese-listed companies. *Journal of Business research*, 57(12), 1341-1351.
- Coad, A., & Rao, R. (2008). Innovation and firm growth in high-tech sectors: A quantile regression approach. *Research policy*, 37(4), 633-648.

EKLER

Ek 1- Ekinizin açıklamasını buraya yazınız.

Ekinizin içeriğini buraya metin, şekil, tablo ya da formül olarak yazabilirsiniz. Metin olarak bu metnin stilini kullanınız (ASU_Normal). Makalenizin herhangi bir eki yok ise bu sayfayı olduğu gibi bırakınız.